Nr 1 2016 Årgång 23. Utgiven av Västergötlands spelmansförbund.

Västgöta spelmannen

Innehåll
Vad är folkmusik?
På jakt efter Durspelstraditionen Del 2
Jesus på loket
Carl Aron Hakberg
Spelträffar
Sannas Visstuga
Årsmötet 2016 i Ulricehamn!

Foto: Kjell Johansson

Västgötaspelmannen

Nr 1 - 2016 Årgång 23.
Utgiven av Västergötlands Spelmansförbund

Utkommer med 4 nummer per år planerade till veckorna 6, 21, 39, och 49. Material till tidningen sänds, om ej annat anges, till Tidningens adress **senast 5 veckor före utgivningsdatum. Presstopp för Nr 2 är den 12 april.**

Annonser införs i mån av utrymme efter diskussion med redaktionen. **Annonspriser:** Helsida – 1200 kr; Halvsida – 600 kr; 2 sp x 100 mm – 400 kr; 1 sp x 100 mm 200 kr. Medlemmar annonserar gratis.

Tidningens postadress är redaktörens. Artiklar, foton mm sänds via E-post endast till: vsf.redaktion@outlook.com

Redaktionskommittén består av:

Michael Eriksson **Redaktör**.
Tövevägen 2, 523 99 Hökerum.
Tel. 073-826 77 21. kalaspaff@icloud.com

Anders Brissman, **även förbundets kassör,** Tibro
Tel. 072-528 91 28. anders.brissman@telia.com

Ann-Katrin ”Olga” Hellner, Lerdala.
Tel. 070-677 90 44. olga.hellner@gmail.com

Susanne Lind, Lerdala.
Tel. 073-052 13 14. susanne@fiolind.se

Billy Lätt, Bö, Norge. Tel. 004790171251.
billy.latt@kulturskatten.no

Lars Persgren, Vårgårda.
Tel. 070-493 12 36. persgren55@gmail.com

Anders Schönborg, Borgunda.
Tel. 070-831 03 52. vindvis@telia.com

Kristin Svensson, Göteborg.
Tel. 070-342 86 25. kristin@fornfela.se

Grafisk form: Ola Wirtberg, Lerdala.
Tel: 070- 872 95 92. ola.wirtberg@telia.com

Ansvarig utgivare för Västgötaspelmannen, och Ordförande för förbundet: Per Oldberg, Borås. Tel. 070-273 83 63. per.oldberg@gmail.com

Förbundets sekreterare och postmottagare: c/o Anita Widell, Sandgärdesgatan 32, 502 34 Borås. Tel. 033-240 280. anita.widell@bornet.net

Förbundets hemsida: http://www.vsf.nu

Besök även vår Facebooksida!

Medlemsavgift för år 2016: 300:-/person. Medlem under 18 år 125:-. Enbart prenumeration 100:-/år. Bankgiro: 5949-4591.

Tidningen är tryckt på miljövänligt papper vid Handelstryck, Borås.

För att du ska få tidningen till rätt adress, meddela eventuell adressändring till förbundets kassör Anders Brissman Tel. 072-528 91 28. anders.brissman@telia.com

Omslagsfoto: Kjell Johansson
Dansare: Ingela och Håkan Lindberg, Floda
Bilden tagen i Lygnareds skola 2015
och är manipulerad

Ledare

Ett nytt år ligger framför oss som ett vitt oskrivet ark, lika vitt som den sakta fallande januarisnön.

Det känns fint att ha den bilden av det nya året så här i början av 2016. Men så räcker det med att slänga ett öga i det här numrets kalendarium så ser du en hel hoper av kommande stämmor och träffar runtom i Västergötland (med omnejd). Det är bara att börja fylla kalendern med alla roligheter som nu ligger och väntar om hörnet. Ett av de första tillfällena för oss medlemmar (och andra) att träffas är på årsmöteshelgen i Ulricehamn i februari! Ett kul och nytt grepp med en konsert- och spelkväll ”på stan” kvällen innan årsmötet. Härligt!

Det är roligt att fundera på vilka vi är, vi som är medlemmar i spelmansförbundet. Det vi samlas kring är ju i mångt och mycket glädjen kring musiken, låtarna och att få spela och sjunga. Vissa av oss ser det mer viktigt att värna folkmusiktraditionen och andra av oss vill bara spela och lära oss låtar för att det är så himla roligt, eller kanske vara med som arrangör av kurser, träffar mm. Vilken grupp vi än tillhör så är det kul att kika i medlemsstatistiken som vi var inne på i förra numrets ledare. Där fanns en tabell över åldersfördelning i föreningen och det visades sig att det är en hel del unga medlemmar, inte en äldreförening . ”Det ryktas att vi skulle vara en gubbförening” skrev redaktörn i förra ledaren men kikar vi vidare i statistiken så ser vi att det inte heller stämmer. I diagrammet nedan ser vi fördelning på ålder och kön. Andelen kvinnliga medlemmar ökar bland medlemmar som är födda på 70-talet, och bland våra yngsta medelmmar är det dubblet så många tjejer som killar. Så traditionen av Västgötsk spelmansmusik bärs vidare av unga kvinnor just nu, eller?

Det är intressant det där med vilka bilder vi har av oss och vår omvärld och blir verksamheten en annan om vi ser oss som ett gubbförbund eller en förening som domineras av yngre kvinnor? Spelar det någon roll med ålder och kön i en förening där det innersta navet är intresset för folkmusiken och spelmanstraditionen? Återspeglas ålderssammansättningen i förbundets verksamhet? Har vi aktiviteter som passar alla våra medlemmar? Är det möjligt att ha det? Ja detta väcker många frågor.

Nåväl.. om att bära vidare spelmanstraditionen handlar i allafall flera fina artiklar om i det här numret av ”Spelmannen”. Vi får del 2 av ”Jakten på durspelstraditionen”, två artiklar om engagerade spelmän, en om Hakberg och en om ”Jesus på loket”. Samt första delen i en artikelserie av Billy Lätt om begreppet folkmusik. Intressant ämne som man lätt spinner vidare kring. Lite ”Heijsnuttar” får också plats och mycket annat matnyttigt

Så vi önskar dig mycket nöje med läsningen av detta nummer av Västgötaspelmannen som du håller i din hand.

/Ann-Katrin ”Olga” Hellner

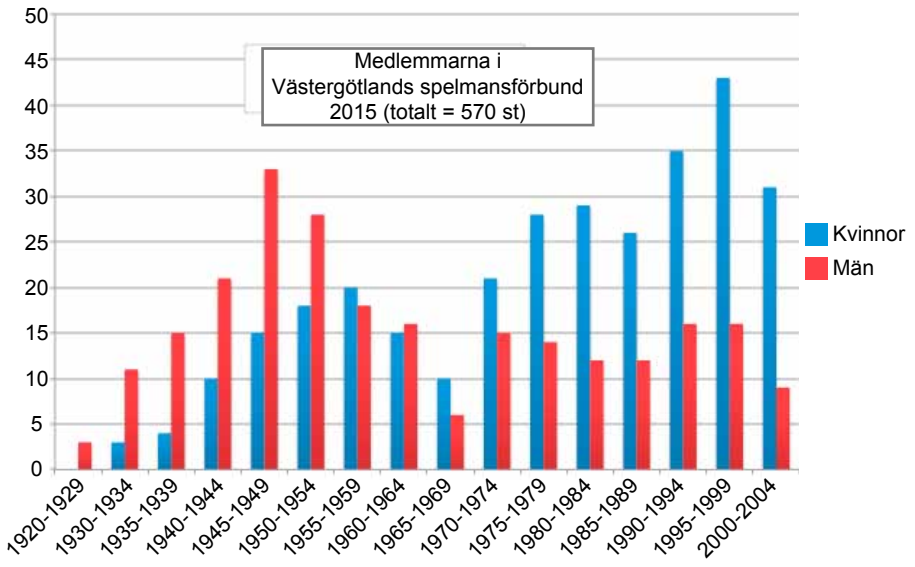

Till tidningen insänt textmaterial får gärna vara i Word-format. Bilder ska vara i JPG, EPS eller TIFF- format upplösta i 300 dpi. Uppge fotografens namn.

Vad är folkmusik?

Folk!

Folkmusik!

Folkmusikbegreppet!

Jag har hållt på med det jag och många andra kallar för folmusik i över 40 år nu. Både som intresserad lärling hos äldre spelmän och kvinnor, som musiker, kurslärare, högskolelektor, fiolpedagog, skribent och författare av undervisningsmaterial.

I åtta år undervisade jag på det som i folkmun hette Raulandsakademiet, men som var «Folkemusikkstudiet under Høgskolen i Telemark» med lokalitet Raulandsakademiet.

Där var jag mitt upp i den akademiska traditionen och fick förhålla mig till folkmusik både praktiskt och teoretiskt. Jag lärde mycket av att undervisa i folkmusik på högskolenivå de åtta årena där upp i fjällbygden. Inte minst fick jag många interessanta reflektioner om folkmusik i möten med topp utövande spelmän, folksångare, dansare, socialantropologer och musikvetare. Inte sällan blev det diskusioner om folkmusik, vad det var och vad det var i förhållande till traditionsmusik, värdsmusik och roots.

I flera år har jag tänkt att i ett par artiklar dela med mig av detta till alla läsare av «Västgötaspelmannen». Inte minst för att många har bett mig göra det och med hopp om att det kan tillföra dimensionen folkmusik och eget utövande något värdefullt.

I denna artikel Nr 1, vill jag ge er som läsare en inblick i det historiska sammanhang som folkmusikbegreppet kom till i. Jag har kapittel 1 av professor Jan- Petter Blom i boken FANITULLEN som ram för denna artikel.

När man pratar om folkmusik och vad folkmusik är eller kan vara, vill jag ta utgångspunkt i tänkare och analytiker som som bidragit till något av dagens tankegods om folkmusik. Då tar jag er med till 1700 talets Centraleuropa.

Från mitten av 1700 talet och fram mot 1800 talet hade den industriella revolutionen börjat i Centraleuropa. Detta förändrade samhället och dess sociala, kulturella och ekonomiska värden och strukturer. Urbaniseringen tog fart och folk flyttade i stor grad från landsbygden in till städerna där de nya jobben fanns. Denna process känner vi igen från vår egen historia, vi var lite senare men industrialisering och urbanisering kom snart att forma också vårt samhälle.

Tyska och franska filosofer var på den här tiden observanta på vad som föregick och att denna samhällsförändring skulle få stora konsekvenser. Den Shweizisk-franske filosofen och musikeren Jean-Jacques Rousseau (1712-78) skrev om att den indusriella revolutionen förde till rotlöshet och nya former för undertryckelse. Rousseau menade att industrisamhället skapade misär och allienation i bl.a den betydelsen att folk lämnade sin geografiska, sociala och kulturella kontext (sammanhang, omgivningar).

Många gick från att vara tjänstefolk hos bönder och godsägare på landsbygden till att bli arbetare under industriägare i snabbt växande städer.

De traditioner och den identitet som folk haft på landsbygden hade inte längre någon självklar plats i den industristad man flyttade till.

«Tillbaka till naturen» blev Rousseaus slagord. Han tänkte i banor som att det var viktigt för människan att återupprätta den förlorade harmonien mellan människor och naturen. Människan skulle upprätta det ursprungliga i sig själv. Hans tankegång var att bonden som levde i pakt med naturen var själva symbolen på ursprunglighet och ädelhet. Traditioner från landsbygden med rot i äventyr, poesi, sägner och musik skulle vara till inspiration och material till konstnärlig bearbetning. Som vi kan se av Rousseaus tankegods är vi inne i gryningen av tidsepoken Romantiken.

Romantiken vände sig ju mot en förnuftstro, det materiella och en mekanisk världsbild. Romantikens tankegods blev viktig för 1800 talets nationella rörelser och vi vet ju av historien att det också blev politik av detta, på gott och ont vill någon mena.

En central gestalt i den romantiska nationalismen var den tyske litterat, teologen och filosofen Johan Gottfrid Herder(1744-1803). Han hade en idè om att folkpoesin var något eget och raka motsatens till konstpoesin. Detta bildar den idèhistoriska bakgrunden för folkmusikbegreppet. Herder menade att folk har det i sig att tillägna sig och aktivt vilja forma sin kulturella egenart. En slags andekraft, en folksjäl i varje människa som bl.a kommer till utryck i folkdiktningen. Herder lanserar också begreppet Volkslied (folkvisa) vid den här tiden (1779) där han visar till att folkvisan var sånger som kommer från folket genom muntlig tradering och som var präglad av egna former och karaktär. Det var alltså ingen upphovsman eller kompositör som komponerat och lanserat visan, musiken eller sägnerna, men fört vidare muntligt från individ till individ. Genom begreppet tradering har vi ordet tradition och traditionell. Genom detta muntliga och folkliga förvaltarskapet formade det sig olika folkliga traditioner, kanske med släktskap till varandras material men också olikheter.

Den nationalromantiska åskådningen tillhörde borgaskapet och präglades av en beundran av det folkliga på avstånd.

På jakten efter det naturliga och ursprungliga låg det nära till hands att national-romantiken plockade ut bondekulturens mest särpräglade ålderdomliga manifestationer. Detta blev till kollektiva represantationer för folket, alltså den etniska gruppens och nationens historiska och andliga enhet och gemenskap.

(JP Blom) Komponister, musiker och konstnärer innom olika konstgenrè använde sedan detta folkliga «råmaterialet» i sitt konstnärskap, t.ex Edvard Grieg, Hugo Alvèn, Anders Zorn, August Strindberg. (jmf; Rousseau, «skulle vara till inspiration och material till konstnärlig bearbetning.»)

Genom denna interaktion (samverkan, ömsesidiga påverkan) skapades och förstärktes den lokala och nationala identiteten.

Fortsättning del 2 i nr 2/2016 av Västgötaspelmannen

/Billy Lätt

Låtar på Västgötska ”Sjövikskursen”

som den brukar kallas, äger i år rum under perioden 25-31 juli.

Kursen, eller lägret riktar sig som vanligt till barn- och ungdomar från yngst 12 år och uppåt.

Sista anmälningsdagen är 1 juni, men vänta inte för länge!

För mer information, gå in på förbundets hemsida

(se i kontaktspalten på sid 2) eller

kontakta Jenny Gustafsson på telefon 0733-770368, eller jennyelis@hotmail.com

På jakt efter durspelstraditionen, del 2

På min jakt efter durspelets tradition, plats och framtid i Västra Götaland har jag efter min intervju med Pers Nils Johansson kommit till Torbjörn Olofsson. Jag träffar Torbjörn och hans hustru Anni i deras hem i Lerum. Torbjörn är känd både som spelman och lärare i durspel, och spelar i olika sammanhang tillsammans med Anni, som spelar flöjt. Just nu bildar de en duo som kallar sig Gôtt.

Hur började det, undrar jag? Torbjörn berättar:

”Jag började med stort dragspel när jag var 13-14 år. Efter några år blev det gitarr istället – man skaffade tjej och man skulle sjunga. Att vi senare gled in på folkmusik var egentligen Gert Erikssons ”fel”. Jag och Anni började på gammeldanskurs med Gert som ledare. Jag var först emot att gå kursen – knätofs och sådant var jag inte intresserad av. Men vi började och efter kursen fortsatte vi i Skallsjö Folkdanslag som dansare och är aktiva där än idag, fast nu är det till största delen som spelmän. Det var i slutet av 70-talet och vi gick på en massa kurser. Det var mitt i folkdansvågen och det var populärt att dansa polskor. På den tiden gick allt i polsketakt, man rörde i koppen i polsketakt, såsom suggestiva underbara värmlandspolskor. Viktiga personer på kurserna var Leif och Inger Stinnerbom samt Mats Edén.

1977 på en dans- och spelkurs i Hindås var Sven-Ingvar Heij gästspelman. Sven-Ingvar har inspirerat väldigt mycket genom åren och jag spelar låtar och har trallar efter honom. Hans chaufför var Jan-Erik Wadén som spelade munspel. Jag hade då börjat spela lite munspel. Efter det började jag träna på munspelet allt mer. En annan inspiratör var Ingvar Sjökvist, Tibro som spelade både en- och tvåradigt durspel. Efter det så jag köpte mitt första durspel. Det var i början på durspelsboomen. Man tänkte inte så noga på varifrån låtarna kom. Det var inte särskilt mycket fiollåtar utan mest låtar från durspelstraditionen. Eftersom jag började så tidigt fick jag bli lärare på durspel och blev anlitad på kurser i Göteborg, på Viskadalens folkhögskola i många år, sedan i Vara. Det kom mycket folk som ville lära durspel, även en del ungdomar.

Ransäter har varit vår stämma i alla år. Där träffar man sina kompisar och sitter och spelar precis som hemma, men det är en annan stämning. Vi har glidit mer och mer in på fiollåtar eftersom vi umgås med fiolspelare, och Anni spelar flöjt som passar till fiollåtarna. Dom bästa allspelen är när instrumenten blandas tycker jag. Jag brukar på mina kurser uppmana till att försöka spela ihop med andra instrument. Det är då dynamiken i låtarna kommer fram. Bilda egna små grupper! Det driver även durspelslåtarna framåt.

Fläckpolskor tycker jag ligger precis lika bra på durspel som på fiol. Fläckpolskorna är uppbyggda med mycket trioler. Om någon figur är besvärlig på durspel så brukar den vara det på fiol också. Och i vissa låtar måste man vända mitt i takten så Ibland får det bli fusklösningar. Men tänk på de enradiga spelen, där kunde det låta väldigt konstigt ibland eftersom de är så begränsade. Men dansarna skulle känna att det vara basen som gjorde takten, det var inte så noga med diskanten. Jag tror att durspelet användes mycket till dans.

Vi bodde länge i Olofstorp och ett stenkast från oss bodde en bygdespelman som hette Axel i Grenås. Hans fingrar var stela vid den tiden, men han tyckte om när Gert och jag spelade för honom. Jag var hemma hos honom och gjorde många inspelningar. Axel berättade att han brukade åka till Polketten på Liseberg och lyssna. Sedan åkte han hem med låtarna i huvudet, kanske

Axel Andersson ”Axel i Grenås”

tog resan flera timmar. Låtar som Norska valsen, Finska valsen, Lördagsvalsen blev en låt. Därför finns det ett otal varianter av olika låtar och ingen vill jag påstå är rätt eller fel. Det var inte så noga för någon av dem att vara exakt. Axel hämtade man när man ville att han skulle spela, och körde honom till olika dansbanor. Men när han inte ville spela tog han inte med sig durspelet för ibland ville han bara dansa och ha kul. Då åkte man tillbaks till gården där han bodde och sa till hans mamma ”vi ska ha spelet till Axel”. Men mamma visste att när Axel inte tog med sig spelet, då ville han inte spela. Så då fick dom vara utan. En annan durspelare i trakten som berikade oss var Walter på Sjötorpet som vi intervjuade och fick låtar av.

När durspelet slogs ut av dragspelet försvann durspelslåtarna. Så blev det inte i Norge, där finns en obruten durspelstradition och man har kommit längre. Man spelar mer avancerade låtar, inte bara allspelslåtarna. Den norska musiken har inspirerat mig och mina kompisar. Första kontakten var Jostein Sørbøen som har varit en stor inspiratör. En annan norsk durspelare hette Willy Rustad. Han hade ett Castagnari-spel som vi fick pröva och jag kände jag att ett sånt måste jag ha. Jag fick hjälp med att skriva brev till Italien, på engelska. Vi fick svar efter ett tag att vi gärna fick köpa spel men att fick komma ned och hämta dem. Innan dess hade vi inte varit längre söderut än Danmark. Men vi åkte dit och sedan dess har vi blivit riktigt nära vänner med familjen Castagnari och träffats många gånger. Vi har lärt oss lite italienska, det kändes viktigt, av artighet till den äldre generationen där bara få personer kunde hjälplig engelska. Det öppnade sig en helt ny värld när vi förstod varandra.

I min egen repertoar idag finns många norska låtar och på senare tid har det blivit många fiollåtar som jag spelar på treradigt. Jag spelar låtar jag tycker är bra och jag känner inte att jag måste vara traditionsbunden, även om västgötatraditionen ligger mig varm om hjärtat också. Jag tycker inte heller att durspelet är ett begränsat instrument. Det är molltonarter jag saknar ibland, men man kan ju alltid använda grundbasarna.

En fiolspelare jag har nedtecknade låtar efter, August Johansson, kallades Skräddarn. Han gjorde inga egna låtar men hade en hel del låtar efter sin pappa som var klarinettspelare född 1838. Någon i hans släkt var duktig på att teckna ned. Han bodde på Sibbajorden i Bergum. Skräddarn är omtalad i en bok om Bergumsbygden. Han spelade bl.a. på flera hundra bröllop och begravningar. På den tiden var det säkert så att man fick vara om sig och kring sig för att få spelningar. Det var ju en inkomst till hushållet. Det fanns en annan storspelman i Gråbo som hette Målson och det var nog en viss rivalitet mellan spelmännen för att få spelningar. Det berättas om Skräddarn att han talade om att han nu hade gjort nått som inte Målson
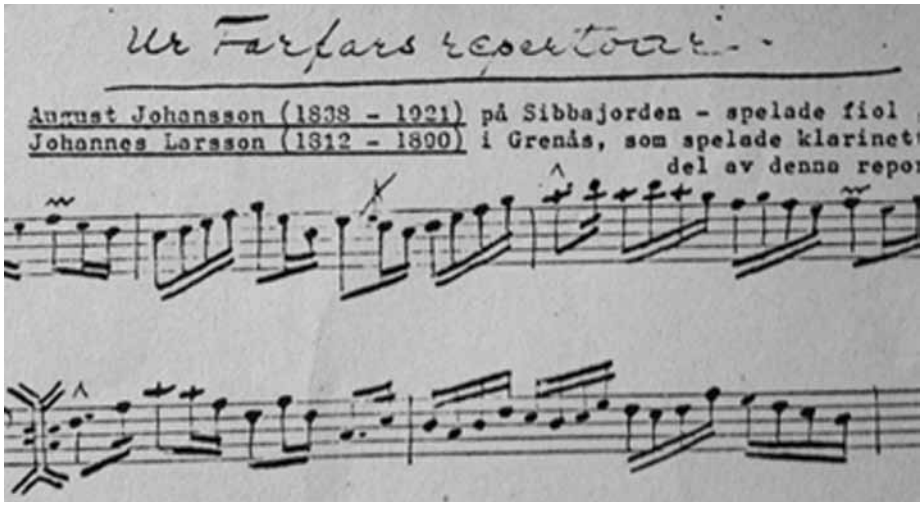
hade gjort. När folk frågade honom vad det var så sa han: jag har spelat på Målsons begravning. Det påstås även att Skräddarn spelat in på fonografrullar. Det kanske inte är sant, jag vet inte. Jag har inte hittat några hos hans ättlingar. Kanske någon kan tipsa var man kan leta. Pers Nils Johansson blev mycket intresserad när jag visade honom nedteckningarna och har nu spelat in en del av dom låtarna till mig. Det går att spela många av låtarna lika bra på durspel som på fiol eller klarinett. Jag har vissa planer på att ge ut notsamlingen ihop med musik.

Vad jag tror om framtiden? Just nu ser jag inte att det finns någon återväxt på durspel. Vems fel är det? Kanske vårt eget. Vi har mest spelat för att det är kul och inte tänkt så mycket framåt. Ser man på fiol idag så är det hur mycket ungdomar som helst. Ibland tänker jag att jag kanske skulle dra igång en durspels-cirkel, kanske kan det locka till sig lite ungdomar som för durspelstraditionen vidare. Vi får se tiden an. När jag och Anni har våra konserter på olika tillställningar brukar jag berätta om durspelet resa fram till nu. Det är alltid uppskattat. Efteråt kommer det ofta fram intresserade och frågar hur man får tag på ett durspel idag, om det är svårt att spela, ett sånt hade min pappa o.s.v. Så ett intresse finns det. Det gäller bara att fånga upp det."

Anni lägger till att hon tror att det är lätt för många att tycka om durspelet. Det låter somrigt och musiken är lätt att ta till sig. Man blir glad och upprymd.

Boken där Axel, Walter och Skräddaren är nämnda heter "Bergum – en Västgötasocken i omstridd gränsbygd" och är skriven av Anita och Rune Torwald, utgiven på Tre Böcker FörlagAB.

/Marie Rönnbäck

Jesus på loket

Kommer någon mer än jag ihåg A W Blomqvist, f.d. lokförare men också entusiastisk musiklärare.

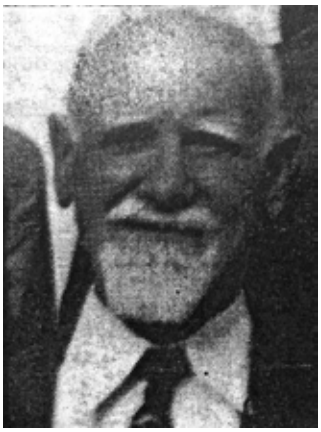

Året var 1956. En av mina klasskamrater började prata om musiklektioner. Han gick och lärde sig att spela dragspel.

Du sulle allt följa mä. Tänk va sköj vi sulle ha å va bra dä vore. Dä ä Meta och jag och Margareta Ahlberg mä. Ho spelar mandolin. Vi sulle behöva en fiol. Dä töcker i alle fall Blomqvest. Dä sulle le du kunne lära däk å spela. Han ä gammel Blomqvest men dä ä hemst rolit."

Där stog jag sedan "mä hängande tjåk" och hörde Farmareflickan spelas på dragspel och mandolin gång på gång på gång under en halvtimmes tid, och så plötsligt vändes då intresset mot mig.

Från en med olika musikinstrument tätbehängd vägg togs en fiol ner och sattes under min haka, ja först förstås sedan fingernaglarna omsorgsfullt kortklippts så att inga strängar kunde klämmas av. "Se dä ä annars änna mä dä vektiarste att en inte hade nöra långa vassa näggler när en sa spela fiol. Då kan en gå å nupa å stränga se"

Å jodå, att det skulle nog kunna gå bra det här konstaterades efter att jag under minutiös instuktion dragit stråken över d- och a-strängarna en stund, men "se du får se te å skaffa däk en egen fiol begriper du. Sa ja ta hem en te däk i frå musikaffär´n töcker du."

Jag hade klartecken hemifrån så veckan efter fanns en violin med stråke, fodral, harts, stämpipa och sordin men utan hakhållare, axelstöd och finstämmare, till ett pris av 88 kronor.

Blomqvist stämde fiolen, sa "se, om en blannar krita å tvål å struker på stämskruva så geck di no lagom tungt å stanna där di sulle sen", ritade streck för a- h- och c-tonerna med skolkrita på greppbrädan och sedan, under kommande lektioner, övades noter med olika värden, trioler, "Ho ä änna ett strå vatare än du på triolera dö. Du behöver allt öva däk mer på dinne, fast du spelar ju bätter förstås. (Vem spelade jag bättre än?) Pausar och andra musikaliska teknikaliteter och det stampades takt och räknades notvärden, men det gick undan och redan efter några veckor spelade även jag farmareflickan och började öva på Laske härads brudmarsch.

Blomqvist hade varit på någon form av sammankomst och träffat Ivar Hallberg (blind, nyckelharpsspelande fiskhandlare från Tråvad och tillika tillskyndare av Laske härads brudmarsch vilket musikstycke f.ö. enligt utsago komponerats under byggandet av Göta kanal.) "Å se nökelharpa dä va ett instrument som lät nöt så förunderligt vackert så dä kunne inga mänscha tro va gränslöst fint dä lät å dä va allt ena storer könst å kunna spela på ena sånner."

Anton Wilhelm Blomqvist var 79 år 1956. Han var alltså född 1877. Han sa sig ha lärt sig spela fiol genom att se hur en fiolist spelade ett enklare stycke och sedan själv göra likadant ("å tänk att dä geck å ja konne") och på den vägen var det men han hade verkligen utvecklats. Han fick reda på att jag börjat på läroverket och uttryckte sin förvåning inför min far: "Dä begriper´a inte att du mäktar mä å ha pöjken på läroverket dä gär´a inte förstås." Han skakade på huvudet.

År 1956 förelåg den s.k. Ungernkrisen. Ungern försökte bryta sig ur Sovjetväldet och "se dä va le dä dummaste di kunne hetta på å stecka upp mot dess store. Dä sulle le di begripa att inte dä kånne tjäna nöt te för di däre småinga." Far hade en ingående förklaring om värdspolitik för oss barn under bilresan hem och han delade inte Blomqvists åsikter.

Han tyckte vidare att en klarinettelev skulle komma på lördag förmiddag och ta en lektion men det ville inte denne.

”Va sa du gära på lörda då ätter som du inte kan komma spela?”

”A, ja behöver ta igen mäk lite å så sa ja bada.” ”Bada, dä va dä dummast ja har hört. Va sa dä tjäna te, en tvättar säk å törkar å säk lite sen får le dä duga.” Blomqvist drog upprörd ner de mörka rullgardinerna som var försedda med påklistrade stjärnor och månar av guldpapper. Vid ett annat tillfälle lät det ”Se jag va riktig storspelare förr se å kunne gå å ställa mäk i en orkester å spela vecket stöcke som helst ätter noter, men se en ger säk mä åra.”

En frisör från Skara, Daniel Jonsson hade som affärside att gå ut på gatan och språka med förbipasserande. Daniel var lång och efter en kort stunds språkande så böjde han sig och liksom kikade ner på den andre och sa ”Dä va änna hemst va du ser ut i skael min käre vän. Följ mä mäk in så får´a höfsa te däk lite.” med påföljd att grannen, konditor Nocke blev rasande då folk tog stora omvägar för att slippa Daniels försäljningsmetoder och därmed inte heller kom att besöka Nockes konditori för kaffedrickande. Denne Daniel spelade också fiol och uppvaktade Blomqvist på hans 80-års jubileum. (Blomqvist hade ingen telefon så vi kom dit av misstag då det var spelkväll men Blomqvist hade inte fått fram något meddelande om jubileet så vi blev inbjudna och fick vara med på kalaset.) Efter kaffet blev det spela av med gitarrer, fioler, tramporgel, sång, Blomqvist med sexsträngad luta och Daniel, stor och lång med violin vibrerande i oktaven, ”men som han vid en senare träff lät meddela, ”se han har ju så hemskanes dålia fioler den där. Se min fiol den ä bögder utå ena gammel planka ifrå Ida Levins hus här i Skara å den ä värderater te teminstingen 30000 kroner. (En förmögenhet på 1950-talet) Han ä mä å spelar i ”Parken” i blann den där, men se dä blir oro i lägert när Blomqvist kommer. Se, han vell att alla sa stämma ätter hanses pipa å dä ä inte allti att dä ä så löckat se.”

Blomqvist å sin sida var av den åsikten att ”konsertviolinister, vesst va di skeklia dä va di å spela dä kunne di allt men se pöjka i parken di tar di inte i alle fall”.

”Köp ere en tramporgel. Den höller stämninga. Ett piano behöver snart stämmas om dä sa låta nöt å ä möe durare både å köpa å å ha, å dä ä precis samme sak å lära säk å spela på.” Det rådet fick man av Blomqvist som undervisade i en- och tvåhandsackompanjemang på klaviatur. Lägesspel på fiol demonstrerade han med musikstycket Till Österland vill jag fara.

Evald Lindström, Synnerby, som för övrigt till Mikael Pettersson lämnat en version av Gryt Arons (Grute Arona) vals på durspel hade ett barnbarn som anlitade Blomqvist som instruktör. Man hade en orkester med en del spelningar lokalt. ”Men dä kommer han mä alla möjlia könstia musikstöcke å vell lära in. Ja vet inte va dä sa bli åt.” Den här orkestern hade lagt sig till med ett tidigt rock´n roll stuk och det var inte riktigt Blomqvists genre.

Anton Wilhelm Blomqvist född 1877 och 79 år 1956 hade till yrket varit ångloksförare på de gamla smalspåriga vätgötabanorna. ”Dä hade en fiollöda mä säk i loket å när en feck vänta på stationera så kånne en säta säk på banevall å spela. Vi kånne våra flere stöcken mä fioler. Se dä va inte så bråtta då må tro som dä ä nu för tia kan veta.”

Smeknamnet ”Jesus på loket” hade Blomqvist fått då han hade en religiös övertygelse. Detta tillnamn fick jag reda på först i vuxen ålder. Man oroades att jag som pojke skulle försäga mig. På en gammal sexsträngad luta ackompanjerade han under ljudligt sjungande ”Härliga Golgata, härliga Golgata. Min synd är förlåten och därför jag är mera än miljonär.”

Blomqvist undervisade på sin tid otaliga elever i hanterandet av allehanda musikinstrument. Vem man än träffade i närheten av min hembygd som spelade något instrument så nog hade denne undervisats av honom. På något underligt sätt entusiasmerades man av hans person och hans naturliga uppsluppna stil så lärandet gick raskt och låtarna kom efter hand.

För fiolspelmän fanns notsamlingen ”Bland spelmän i Västergötland” med Nils Lövgren som arrangör tryckt 1955. Här finns bl.a. Skara brudmarsch med. Detta musikstycke sägs ju annars ha blivit tillkommet under 1980-talet dock då under namnet Lagmansboda brudmarsch. Skalövningar och fingerövningar fick ske i samband med att man lärde sig låtarna så någon konsertviolinist blev man inte men tempot var högt och man hade trevligt hela tiden, det hann liksom aldrig bli tråkigt.

Blomqvist hade en musikaffär i Vara. Då han tidigare varit järnvägsanställd åkte han gratis på den smalspåriga järnvägen mellan Skara och Vara och såg till sin affär. Han åkte ibland med samma ”skoltåg” som jag och klädd i svart bonjour med vit halsduk och plommonstop satt han i ett säte och smålog under färden.

Han hade författat skolor för allehanda instrument, t.o.m. cittra. De var i form av små enkla häften med instruktioner, någon tillhörande övning och i förekommande fall ackordtabeller. Affären fanns kvar i Vara till för några år sedan under namn A W Blomqvist musikaffär. Den bytte ägare naturligtvis och så småningom även namn. Idag lär den i huvudsak syssla med handel på internet och har flyttat ut på landet.

Det sista jag såg och hörde av Blomqvist stod han iklädd sin bonjour och ropade genom ett öppnat toalettfönster i en järnvägsvagn och det var på Kålltorps järnvägsstation. Jag hade ju speltid bokad men han ropade

från fönstret: ”Det passar inte på onsdag.”

/Sture Svensson.

A W Blomqvist var född 19 augusti 1877 i Stenstorp. Död i Skara 16 januari 1961.

Lygnareds gamla skola den 7:e nov.

Foto: Kjell Johansson

Spel- och danskvällen i Lygnared mellan Alingsås och Borås, framstår för mej som en stabil tradition med dansen i fokus. Utöver Allégården i Göteborg, är detta tillsammans med Hönsa i Tibro en fast arena där dansare och musikanter möter varandra. Regelbundet som en klocka bjuder Pelle och Inger Johansson in till detta evenemang, en gång per termin. Alltid först med ett allspel, sedan med olika grupper som efter uppvärmning i lillstugan äntrar scenen och levererar bra musik till dansare och publik. Thomas lär ut fläckpolskor mm, denna gång bl a en Trinning från Skallsjö och en Engelska från Bredared. Ute i lillstugan var det svettigt värre i de tre rummen. I år ”eldade” bl a Pelle, Annelie och Svenning på för fullt under temat ”Värmlandslåtar år 1972”. Inte helt lätt att hänga med för de som inte var med -72, men tokkul var det. I år lockade Lygnared dock bara till två fulla långbord vid fikat, då det brukar vara folk till nästan tre långbord!? Till Våren är det dags igen lördagen den 16/4. Missa inte den uppvärmningen inför sommarhysterin!
/Michael Eriksson

Från Spelträffen i Varnum den 28:e november.

För andra året i rad anordnade Varnums hembygdsförening tillsammans med spelmännen Sabina Henriksson och undertecknad en spelträff, som en fortsättning på eftermiddagens årliga Julmarknad med tillhörande Luciatåg som föreningen sedan länge drivit. Vid 18-tiden kom närmare 15 spelhungriga, lokala som utsocknes spelmän till bygdegården. Mest fiolister men även dragspel av olika slag, gitarr

och bas ingick. Vi är glada att så många hörsammade vår inbjudan. Vad är då en spelträff kan man fråga sig? Som så ofta gick stafetten runt i ringen. Denna gång varvades det mellan lite olika genrer till en mix mellan schlagers, lite jazz (hm? jazzigt säger vi), till mer genuin folkmusik. Ja, var går egentligen gränserna, och förresten hur viktigt är det med gränser? Till nästa år funderar vi på om man efter ett par uppvärmningsrundor skulle ha en workshop på något tema, t ex en speciell spelman, en trakt, eller varför inte, skänklåtar? Vi får se vad det blir. Synpunkter välkomnas.

/Michael.

Kôrta snutta mä Heij

Några dagar före jul sitter jag hemma hos Sven-Ingvar på Järnvägsgatan i Mariestad.

Har jag berättat den om Hallberg och Blom frågar Sven-Ingvar. Ta den svarar jag.

Spelmannen Ivar Hallberg och kyrkogårdsarbetaren Blom, båda från Tråvad hade träffats. Blom var vida känd för sina fantastiska och uppdiktade berättelser. Men nu tänkte Hallberg bräcka Blom.

”Antingen du tror mej eller ej min käre Blom så flötte vi en brunn när ja va i Smålan. Å vi spellde ente så möe sum en drôppe vatten!

Jaha dä ä bara för att dä ä du sum säjert Ivar – annars hade ja allri trott på’t” svarade Blom.

/Anders Schönborg lyssnade

Dans och spelstuga i Hönsa

När Kyrkefalla Ransbergs Folkdanslag ordnar 3:dje da juldans blir det klackarna i taket.

Traditionen hålls vid liv. Även detta år invaderades Hönsa bygdegård av dansare och spelmän från hela Västsverige och även längre ifrån.

Att det är populärt att spela och dansa till folkmusik, det upplever man om man åker till Hönsa bygdegård på 3-dje dag jul. Trots det lite dåliga vädret så kom både spelmän och dansare till Hönsa bygdegård. I år kom det ca 100 personer dit. Av dessa hade cirka 60 instrument med sig, som de spelade flitigt på hela kvällen till dansarnas förnöjelse. Det är trångt och varmt, men vad gör det när man trivs och det gör verkligen samtliga. Bra och varierande musik.

Spelmännen kommer till Hönsa för att få träffas någon gång även på vinterhalvåret. Det är ett av de få tillfällen så här års. Det byts låtar och spelas ihop. Många nya konstellationer bildas under kvällen och när de tränat en stund kommer de upp på scenen och spelar till dans. Så fortgår det tills långt fram på småtimmarna. Det dansas polskor och traditionell gammal dans om vartannat.

Man får se och höra många av Sveriges bästa spelmän under kvällen i Hönsa. Många yngre spelmän passar också på att komma dit för att få känna på hetluften inom folkmusiken. Det tryggar återväxten inom både musik och dans.

Många nya ansikten syntes under kvällen både på dansgolvet och bland spelmännen, så ryktet sprider sig fortfarande. Man måste, som det sägs, kanske vara lite halvgalen när man sysslar med detta och åker 20-30 mil för att få vara med en sån här kväll.

/Elof Johansson

Spelträff i Lunnebergs bygdegård i Sjuntorp

Söndagen den 22:a november samlades ett 50-tal spelmän för att spela gemensamma låtar och även dela med sig av någon mindre känd melodi. Det hela arrangerades av spelmanslaget Trollpacket från Trollhättan med omnejd. Vi startade vid 12-tiden och gick laget runt och önskade låtar. Det var många olika instrument representerade, fiol, nyckelharpa, dragspel, durspel, munspel, cittra, bas och gitarr, så det blev

musik så taket var nära att lyfta! Efter ett par timmar gjorde vi en liten paus för medhavd förtäring och samspråk. Därefter spelade vi ett par timmar till och den som var hågad drog igång nästa låt. Några åhörare fanns också och en av kommentarerna var att den för dagen ihopsatta orkestern lät mycket bra och samspelt. Vi hade en rolig dag och musiken fanns i kroppen länge efteråt. Ett bra sätt att förgylla en novemberdag!

/Ingela Larsson, Trollpacket

Ola, ny medarbetare på VS

Sedan förra numret av VästgötaSpelmannen är Ola Wirtberg vår medarbetare som tar hand om tidningens grafiska utformning, och det är på plats med en liten presentation. Man undrar ju vilken relation Ola har till folkmusiken, och den västgötska speciellt? -Ingen alls säger Ola kort. Jag lyssnar brett, på det mesta, men kanske mest på modern visa, modern progg. Ola känner många av oss sedan tidigare eftersom han jobbar som studieombudsman vid ABF Västra Götaland och har samarbetat med förbundet i närmare 25 år med olika kurser och stämmor. Under den tiden har han naturligtvis lärt känna verksamheten och en del personer väl. I sitt arbete på ABF är han ofta arrangör för olika kulturevenemang. Vad är din reflektion nu efter det första numret du gjort? -Jag tycker det är kul, ett roligt uppdrag. Jag lyssnar och gör tidningen efter redaktionens anvisningar. Jag ser som min uppgift att vara ”hantverkare” och kanske jag även kan tillföra något till det redaktionella arbetet. Det tror vi säkert i redaktionen och är jätteglada att du ställer upp, och så snabbt kunde ta över efter Susanne. Välkommen in i gänget!

/Michael Eriksson

Carl Aron Hakberg
1856 –1929

Vi på Västgötaspelmannen är jätteglada att få gratulera Alice Klint och Kristin Kennemark, som tillsammans bildar duon Vågspel, till priset: Årets unga Folkmusikband som delades ut under Folkmusiknatta i Falun under hösten. De har nu fått flera förfrågningar om spelningar och de planerar samtidigt att söka vidare in till högskolan för fortsatta musikstudier under 2016. Vi hoppas förstås få höra dem här hemma snart! Här nedan följer den uppsats som de båda avslutningsvis skrev under Sjövikskursen 2015. */Michael Eriksson*

Carl Aron Hakberg
1856 –1929

Ett fördjupningsarbete av

Kristin Kennemark och Alice Klint

Även fast Kristin är född i Telemark och Alice i Stockholm förde musiken oss samman i Falköping där vi växte upp tillsammans. I Kristins familj fanns folkmusiken alltid nära men i Alices fall var första gången hon kom i kontakt med denna musikgenren på Sjövikskursen, då hon var 12 och Kristin 11. Nu är vi 18 och 19 år och pluggar tillsammans klassik fiol på musikkonservatoriet i Falun. Trots att det numera är många timmar av skalor och etyder som gäller finns alltid folkmusiken nära till hands var vi än befinner oss. Tack vare många fina somrar här på Sjövikskursen så är Västgötalåtarna grunden i vår repertoar när vi är ute och spelar tillsammans. Nu på senare tid har vi så klart fått mycket nya influenser från musik vi lärt oss i Falun, och skriver också egen musik. Men om det är någon spelman från Västgötaslätta som alltid följt med oss så är det Carl Aron Hakberg.

Bakgrund

Carl Aron föddes år 1856 i Ulricehamn. Familjen Hakberg flyttade strax därefter till Friggeråker som ligger lite utanför Falköping. Carl Arons pappa smeden Aron var i trakten en stor spelman som alltid fick spela när det var bröllop eller andra tillställningar. Till pappa Arons smedja kom det ofta många spelmän för att spela och byta låtar med honom. Så en förstår att pappans musicerande satte spår i den unge Carl Aron.

Vid 17 års ålder fick Carl Aron jobbet som banvakt vid järnvägen. Som banvakt bodde en då i banvaktstugor som låg vid rälsen och han blev därför tvungen att flytta ganska mycket i och med yrket och bodde därför på en del olika ställen runt omkring Falköpingsområdet.

Carl Aron gifte sig år 1886 med Kristina Andersdotter ifrån Valtorp och tillsammans fick de sex barn – Hjalmar, Axel, Tekla, Vendela, Hilmer och Gunnar

År 1929 dog Carl Aron. Han hade då bott i huset Karlshult i Hasslum, vid Stallsiken i Skövde sedan han blev pensionär år 1905. Han bodde alltså i Skövde under många år och står upptecknad som Skövdebo i *Svenska Låtar.*

Varför Hakberg?

Är det något sagoväsen som betytt mycket för den svenska folkmusiken så är det Näcken, eller strömkarlen som han också kallas. I *Folklåtar från Västergötland (*1986) av Filip Engkvist, som var en stor spelman från Skövde, står det att en spelman var tvungen att gå ned till forsen där näcken sades befinna sig och vänta där tre torsdagskvällar i rad. Den sista natten kom näcken upp ur forsen och lärde spelmannen polskor och andra låtar. Vissa hävdar att strömkarlen och näcken var två olika personer och att strömkarlen tog lite blod från den som ville lära sig musiken och droppade det i vattnet. Sedan lärde han ut bland annat en polska med nio repriser som kallades Niennepolskan. Om spelmannen någonsin spelade låten till slut kunde han inte sluta spela innan någon tog fiolen ifrån honom. Även döda föremål som kittlar och bord började dansa och även väggar i hus. Därför har näcken en känsla av mörk magi omkring sig och det var bara de modigaste spelmännen som vågade gå ner till forsen för att vänta på honom.

Kanske speglas näckens magi och lite förbjudna värld i de näckpolskor som finns nedtecknade idag och kanske är spelmännen bakom dessa låtar också de som lever kvar idag.

Och varför skriver vi det här? Jo, det finns nämligen en liten text under Näckens polska efter Hakberg i *Svenska låtar* som lyder:

Den äldre Hakberg, som var född i Småland, talade ofta om en spelman i hemorten vid namn Bogren, som var harmynt och ej vågade spela Näckens polska utom när han var i "snusen" och först hade varnat: "När gryta' börjar dansa så dra ifrån mig fiolen!" Då grytan började dansa togs också fiolen, men då spelade Bogren med stråken mellan tårna sedan han först dragit stöveln av sig."

En av de vackraste låtarna jag, Alice, har hört och sedan lärt mig är just näckens polska efter Hakberg. Den allvarliga men ändå lätta melodin går rakt in i hjärtat och vart vi än har spelat näckens polska så har folk velat lära sig den. Och personligen tänkte jag först göra ett specialarbete om just själva Näcken. Kanske är det för att jag dras till historien och myten och därigenom låtarna som sägs vara näckens, men sedan insåg jag att även om jag älskar näckens polska så är det ju inte pågrund av att det är "Näckens". Det är ju människan bakom en låt som är viktig och när jag tänkte på att det faktiskt var Hakberg som näckens polska var efter så kändes det mer intressant att göra ett fördjupningsarbete om honom.

Självklart finns det också gemensamma anledningar till att vi blivit intresserade av Hakberg. Efter många år på Sjövik och fina västgötalåtar i bagaget så är det ju vissa låtar som utmärkt sig. Hakbergs låtar är ett exempel.

Kristin hade bestämt sig sedan länge att hon ville göra ett arbete om Hakberg, så då hoppade jag på projektet och tillsammans har vi haft mycket roligt.

När vi båda var yngre tog vi ofta inte in vem som låg bakom en låt – huvudsaken var att låten var fet och svängde bra. Men ju äldre vi blev desto mer värde låg det i att veta vem som skrivit vad och hens historia.

Låttradition

Som åttaåring började Carl Aron spela fiol och lärde sig av sin pappa Aron, som var den Carl Aron hade de flesta låtarna efter. De spelade mycket sextondelspolskor, så kallade blekingar. Något som ofta förekom i Carl Arons låtar, och som blivit mycket omdiskuterat, var de oregelbundna taktarterna. Han kunde alltså ta bort eller lägga till extra slag i takten när han spelade. Detta var vanligt i framförallt blekingarna. Varför det var på detta sättet kan vi inte säga säkert idag. En del menar att Carl Aron bara var dålig på att hålla takten.

En av döttrarna ackompanjerade honom

ibland på orgel och det sägs då att hon ska ha klagat på att hennes pappa inte höll takten. Carl Aron ska då ha svarat att ”Jag spelar som di gamle gjorde!”.

De taktförskjutningar som Carl Aron gjorde kan en dock stöta på i barockmusiken och två genrer som ju ligger väldigt nära varandra är just barocken och folkmusiken. Det är många som hävdar att Carl Aron alltså spelade på ett musikaliskt medvetet sätt. En intressant infallsvinkel är att det i Småland finns sextondelspolskor där det förekommer liknande taktarts-förskjutningar. Släkten Hakberg hade sina rötter i Småland från början och det kan vara en av anledningarna till varför Carl Aron spelade som han gjorde.

Ännu mer omdiskuterat blev detta när Hakberg kom ut på noter. Den som var först med att uppteckna honom var den unge studenten Yngve Laurell, som kom att bli en mycket betydelsefull person för folkmusiken. 1915 publicerades 30 melodier efter Hakberg, som Laurell upptecknat, i notsamlingen *Samuel Landtmanson: Folkmusik i Västergötland.*

Laurell upptecknade endast en bleking och inga av Hakbergs rytmiska oregelbundheter fanns med. Enligt Filip Engkvist ska Laurell i efterhand ha sagt att det var väldigt svårt att uppteckna Hakberg, vilket kanske var anledningen till att han bara hade med valser och enklare polskor. År 1932 publicerades 30 melodier efter Hakberg i *Svenska Låtar, Västergötland,* varav sex av dem var blekingar. Det var Axel Boberg, organisten och musikdirektören, som gjorde uppteckningarna av Hakberg under åren 1915-1916. Till skillnad från Laurell upptecknade Boberg precis det som Hakberg spelade och fick då med oregelbundheterna.

Det är intressant att fundera över vilket som egentligen är mest väsentligt när det gäller uppteckningen av spelmännens låtar. Är det viktigare att rätta och konstruera om så att en får låten som en tror att den lät från början, eller är det spelmannen och hur just han spelade låten som är det viktiga? Även fast Boberg fick en del kritik då för att skrev rakt av det han hörde, så är ju det någonting vi är tacksamma över och finner stort värde i idag.

Spelsätt

En vet inte exakt hur det lät när Hakberg spelade, men det sägs att han hade ett kraftfullt men lättsamt spel. Att han var en mycket skicklig spelman är säkert eftersom det finns kvar resultat från flera spelmanstävlingar där han fått mycket bra placering. År 1994 gjorde Madelene Hellner, Helena Jannesson och Kerstin Wetterholm ett specialarbete liksom vi om Carl Aron Hakberg och vi citerar nu det de skrev angående Carl Arons spelsätt:

”Han spelade säkert med bestämd stråkföring, gärna knäpp-polskor, det vill säga med pizzicato. Valser var också bland hans favoriter.” Tjejerna fick denna information från Arne Hakberg som var son till Axel och alltså barnbarn till Carl Aron.

En av de största Hakbergsentusiasterna vi har idag är Hans Kennemark. I boken *Spelmannen Carl Aron Hakberg - och den Hakbergska spelmanssläkten (*Leif Olofsson*,* 2006) finns ett kapitel som heter ”Carl Arons traditionsmässiga efterföljare” och där beskrivs Hans som ”samtidens viktigaste uttolkare av Hakbergsmusiken.” Vi har genom alla år fått ta del av hans passion för Hakbergslåtarna och ska göra vårt bästa för att föra vidare det vi lärt oss och hålla Hakbergs vid liv.

Släkten Hakberg

Hakbergarna är en enorm spelmanssläkt, troligen den största i Västergötland. Filip Engkvist skriver i *Folklåtar från Västergötland* att den stora Hakbergssläkten är en gammal spelmanssläkt där varenda en ska ha varit musikalisk. Namnet Hakberg kommer från Hakarps socken i Jönköpings län där släkten kommer ifrån från början. I Hakarp bodde de första tre generationerna Hakberg och arbetade som klockare.

Carl Aron hade två bröder som också spelade. Edvin Milton, han var soldat fick ta soldatnamnet Milton, och Per Johan Hackberg, som liksom Carl Aron också var banvakt. Följer man Miltonledet rakt nedstigande hittar en Madeleine Heller som alltså var en av de tre flickorna som gjorde specialarbete om Carl Aron år 1994. Henne har vi spelat med en del, fast då främst i orkestersammanhang.

En annan nulevande Hakbergsläkting är Leif Olofsson, barn till Vendela och alltså barnbarn till Carl Aron. Honom har vi att tacka för mycket då hans bok *Spelmannen Carl Aron Hakberg -och den Hakbergska spelmanssläkten*, som vi nämnt tidigare, har varit till stor hjälp för oss under detta arbetet. Vi ringde och pratade med Leif och även fast Carl Aron gick bort innan han föddes så berättade han att Carl Aron fanns med under uppväxten då det ofta talades om den skicklige spelmannen i hemmet. Han berättade också att Carl Aron under en tid spelade med ett dansband. Det var en handfull människor där bland annat fiol, piano och kanske också trummor ingick. Det var en av döttrarna till Carl Aron som spelade piano men om det var Vendela eller Tekla är oklart. Bandet ska ha hållit till i Skövde och spelade bland annat i de militära gymnastiksalarna. I och med radions populäritet så lär de ha spelat även modernare dansmusik.

Avslutning

För att sammanfatta det vi lärt oss om Hakberg; han var en av de största västgötaspelmännen under sin tid och han bidrog med en intressant repertoar som lever kvar idag. Vi har också insett glädjen som finns i att lära sig mer ingående om en spelman då det gör att en får större inblick i hur stor folkmusiktraditionen faktiskt är. Vi har också fått en djupare relation till låtarna och slutligen insett att det är så otroligt viktigt att föra vidare musiken, så att den aldrig slutar spelas.
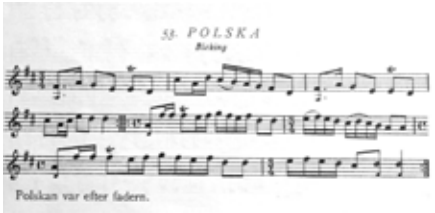
Källförteckning

* *Spelmannen Carl Aron Hakberg – och den Hakbergska spelmanssläkten* (Leif Olofsson, 2006, Linköping)
* *Folklåtar från Västergötland* (Filip Engkvist, 1986, Jönssons Tryckeri AB)
* *Svenska Låtar* (samlade av Nils Andersson och Olof Andersson, denna utgåva 1978, Gidlunds Förlag)
* Leif Olofsson – Carl Arons barnbarn
* Hans Kennemark

Kristin Kennemark och Alice Klint

Ny form av stöd

De tre spelmansförbunden i Västergötland, Bohuslän och Dalsland bildade 2009 paraplyorganisationen Folkmusik i Väst (FiV). Detta för att kunna söka 3-åriga kulturstrategiska uppdrag (KSU) hos kulturnämnden i Västra Götalandsregionen. Det senaste uppdraget löpte till 2015. Styrelsen för FiV har sedan fördelat bidraget mellan förbunden och gemensamma aktiviteter.

Under arbetets gång med en ny ansökan förra året fick FiV frågan från kulturkansliet och dess tjänstemän, hur vi ställde oss till en ny form av bidrag. Grunden till denna förfrågan var att KSU egentligen är tänkt som ett projektstöd och då vi i vårt spelmansförbund varit verksamma sedan 1948, är vi ju knappast att betrakta som ett tidsbegränsat projekt. Det finns ju de stora drakarna med sina mångmiljonbidrag varje år som operan i Göteborg och konserthuset i Vara, för att nämna några. Det enda vi har gemensamt med dem är just långsiktigheten så ett sådant direkt stöd som de har kommer inte på fråga. För vår del föreslogs ett årligt verksamhetsstöd som dessutom kommer att räknas upp varje år till skillnad från KSU som varit statiskt under de tre år de delades ut och för vår del samma årliga belopp sedan 2012!

Med detta i tanken gjorde vi vår ansökan om KSU för 2016-2018 som sedan avslogs av kulturnämnden. Beslutet blev istället, i enlighet med tjänstemännens förslag, att FiV från och med 2016 kommer att få ett årligt verksamhetsstöd. Vår verksamhet räknas numera som långsiktig och vi ingår i den kulturella infrastrukturen. Vi utgör en kvalitativ grupp och kommer inte att mätas kvantitativt. Vår årliga redovisning bygger på kriterierna regional relevans, vidgat deltagande, samverkan och medfinansiärer. Denna skall lämnas senast 30 april och innehålla en verksamhetsberättelse för föregående år samt en verksamhetsplan för innevarande år.

Vi har dessutom möjlighet att söka utvecklingsstöd för tillfälliga projekt två gånger per år. Dessa aktiviteter skall rikta sig till fler än våra medlemmar.

/Anders Brissman

PRESSTOPP!

Angående ”Folkmusikturnén” på sidan 11 så kommer ytterligare ett matställe hålla öppet för möjlighet till ”buskspel”. Kontakta Anna.

Vid årsmötet kommer ett lotteri att anordnas samt försäljning av vinyler och CD-skivor från Arne Elmgrens samlingar.

/Styrelsen & Redaktrionen

Ethno 2016

Ethno är ett internationellt världsmusikläger som ägt rum i Dalarna en vecka varje sommar sedan 1990. Förmodligen världens största i sitt slag. Ethno samlar årligen nära hundra unga folkmusiker från uppåt tjugo länder. Av deltagarna på Ethno kommer ungefär hälften från länder utanför Norden. Ethno är öppet för avancerade folkmusiker mellan 17 och 25 år.
Västergötlands spelmansförbund (VSF) stöder tillsammans med Sveriges Spelmäns Riksförbund (SSR) deltagare i detta evenemang. Själva stödet innebär att VSF betalar hälften av deltagaravgiften, SSR den andra halvan. Resan till och från Dalarna står deltagaren själv för.
Vill du vara förbundets deltagare detta år? Anmäl ditt intresse senast 10 april till vår sekreterare, Anita Widell. Det totala antalet deltagare är begränsat så hör av dig snart som möjligt!
Som motprestation vill vi att du skriver om ditt deltagande och tar några bilder för vår tidning.
För med info se Ethnos hemsida: ethno.se
/Styrelsen

Påminnelse!

Glöm inte att lämna in uppgifter om din spelmanstämma/träff till redaktionen/förbundet senast 12 april. Gäller allt som är planerat mellan 1 juni och 30 september. Vi vill veta datum, tid och plats samt kontaktuppgifter på någon kan svara på frågor. Vi tar med detta i nästa nummer av tidningen samt lägger upp det på förbundets hemsida.

Har du något som händer före eller efter denna period, skicka in det i alla fall. Vi lägger ut det på förbundets hemsida. I tidningen tar vi med det vi räknar med är aktuellt när tidningen kommer ut. Se även utgivningsplanen på sidan 2 i tidningen.

/Styrelsen & redaktionskommittén.

Tjejkören/vokalensemblen Light in West

med nu närmare 10 medlemmar från Västra Götaland, inriktar sig på folklig stämsång och trallar...

Vi söker fler sångerskor som längtar efter att sjunga och utveckla teknik, röst och repertoar.

Vi träffas i Fristad, under ledning av mej, Susanna Moberg som är sångerska, sång och körpedagog.

För mer information ring 0703-76 45 99!

16 april 2016
Sannas Visstuga gästas av folksångerskan Eva Rune från Göteborg

En heldag i Bredareds Bygdegård, 15 km utanför Borås
Visor ur Evas sångskatt kommer genomsyra vår dag med visor, trallar och kanske vi klättrar upp på berget och kular.....

Anmälan till Sannas Visstuga: 600:- för heldag med sång och mat inbetalas på BG 313-8732
Senast 15 mars behöver anmälan vara på plats (vid avbokning efter anmälan återbetalas halva anmälningsbeloppet).

För info om dagen, maila eller ring Susanna Moberg
sannasvisstuga@gmail.com
0703-76 45 99

Vad vill du se i Västgötaspelmannen?

Redaktionen efterlyser dina önskemål och idéer. Ta med dina förslag till årsmötet eller skicka dem till Michael Eriksson.
/Redaktionen

Inför Förbundsårsmötet den 27:e februari i Ulricehamn

Foto: Charbel Sader/Ulricehamns kommun

Folkmusikturné

Redan fredagen den 26:e februari, kvällen före årsmötet, finns det möjlighet för vanligt folk från trakten och oss spelmän i förbundet att förgylla vinterkvällen med Västgötsk folkmusik i tre olika miljöer samma kväll, för alla åldrar. Den som vill trillar in var som helst. Inga entréer, allt är kostnadsfritt.

- **17:00 Konsert på Ulricehamns Bibliotek.**
- **18:30 ca Bar Prego. Fika och/eller Syrisk buffé finns att köpa.**
- **21:00 (ca) Format Bärs & Bullar. Mat och dryck finns att köpa.**

Första arrangemanget sker klockan 17:00 på **Ulricehamns bibliotek**, Badhusgatan 1 där Jenny Gustavsson tillsammans med Pers Nils Johansson spelar och berättar från Jennys bok ”Urmakarens notsamling” om Spelmannen Carl Johan Andersson från Fristad. Arrangör: Kultur Ulricehamn.

Därefter, omkring kl 18:30 kan vi ”sitta in” på **Bar Prego** vid Storgatan 14, www.barprego.se (Facebook: Bar Prego) . Vi kommer ha en spellista som man kan anmäla sig till (se nedan), några har redan anmält sitt intresse men det finns gott om plats för fler. Vi rekommenderar Pregos superba Syriska buffé och eller prisbelönta kaffe med tilltugg. De/den som vill köra ett lite längre program om typ 30 min blir bjuden på buffén.

Ca 21:00 vandrar musiken vidare till **Format Bärs & Bullar** (Facebook: Format bärs och bullar) några hundra meter längre upp på Storgatan 2. Där har vi också en spellista, och Kalvdans har lovat starta upp kvällen. Det kan bli allspel, allsång, spontanspel, dans på fläck, vi får se…

Spellista, logi, kommunikation, övriga aktiviteter i Ulricehamn

Vill du redan nu anmäla dej eller er grupp på en spellista så kontakta koordinator Anna Mogren tel. 0736-416375, fiolanna@hotmail.com. Anna vet även det mesta om vad som finns eller inte finns i sta’n.

För behov av nattlogi ansvarar var och en. Kontakta t ex någon av stadens campingar, vandrarhem eller hotell. Information kan man få genom kommunens hemsida: www.ulricehamn.se Man kan även kontakta Turistbyrån på telefon 0321-59 59 59, eller hemsidan www.ulricehamnsturistbyra.se E-post: turist@nuab.eu

Var ute i god tid. Vi råkar veta att det är annat på gång samtidigt.

Det går hyfsat med bussar till och från Ulricehamn för den som funderar på transporterna. Kolla på www.vasttrafik.se

Som om inte detta vore nog, så finns det både skidspår och skidbackar, eller varför inte pröva på ett dopp i kallbadhuset på lördag morgon! Se kommunens hemsida www.ulricehamn.se .

Kallelse till årsmöte för Västergötlands Spelmansförbund

Lördagen den 27:e februari 2016

Plats: Tingsholmsgymnasiet södra, Tre Rosors väg, Ulriceham.

Hitta dit: Karta och vägbeskrivning kommer i ett medlemsbrev i slutet av januari.

Vi hoppas detta blir en på alla sätt givande tillställning i glada spelmäns lag.

Program
Kl 14:00 Startar vi med allspel under ledning av Pers Nils Johansson.
Allspelslåtarna finns på förbundets hemsida.

Kl 15:30 Årsmötesförhandlingar.

Kl 17:00 Årsmötesmiddag. Endast till föranmälda till middagen.
Kontakta Anita Widell senast 22 februari.

Kl 18:30 Spel till dans, och buskspel. Spelmanslag eller grupper välkomnas till spellistan. Folkdanslag mfl kommer inbjudas.

Kontaktpersoner

För allmän information om årsmötet:
Per Oldberg, 070-273 83 63,
e-post: per.oldberg@gmail.com
Lars Persgren på 070-493 12 36
e-post: persgren55@gmail.com
Michael Eriksson, 073-826 77 21,
e-post: kalaspaff@icloud.com

Ang Ulricehamns evenemang och faciliteter:
Anna Mogren på 073-641 63 75,
e-post: fiolanna@hotmail.com

Ulricehamns Turistbyrå 0321-595959.
turist@nuab.eu
www.ulricehamnsturistbyra.se

Beställning av mat till årsmötesmiddagen
Anita Widell. Tel 033-240280,
e-post: anita.widell@bornet.net

Årsmöteshandlingar
i form av program, dagordning, verksamhetsberättelse, vägbeskrivning mm, samt vad vi då vet om sidoarrangemang i folkmusikens tecken kommer i ett separat medlemsbrev i början av februari.

B

SVERIGE
PORTO BETALT

Kalendarium

22 januari
Allégårdens Folkmusikcafé under Kulturnatta i Göteborg. Martin Bagge och Mikael Paulsson ger konsert i fiket. Duon ”I underlandet” ger konsert och spelar till dans, i pausen spelar ”Kristians Kapell”. Dansstuga, visstuga samt möjlighet att prova på spelmanslag.

13 – 14 februari
Dags för årets Varakurs info: www.vsf.nu eller Anders Brissman 072-528 91 28

26 februari
Konsert- och spelkväll i Ulricehamn innan årsmötet. Se artikel i denna tidning.
Info: Anna Mogren på 073-641 63 75, fiolanna@hotmail.com

27 februari
Årsmöte i Västergötlands spelmansförbund
Kl 15.30 Tingsboholmsgymnasiet.
Allspel kl 14.00
Info: Per Oldberg 070-273 83 63, per.oldberg@gmail.com
Michael Eriksson 073-826 77 21, kalaspaff@icloud.com

5 mars
Spelmansstämma till minne av Åke ”Ufo”
Kl 14:00 på Tranås Hembygdsgård
Info: Nina Enell 0730-58 42 81, nina.enell.tranas@gmail.com. www.vff.nu

12 april
Presstopp för nr 2 av Västgötaspelmannen. Nu är det dags att ge oss i redaktionen information om sommarens alla evenemang.

16 april
Sannas visstuga med folksångerskan Eva Rune, Göteborg, se separat annons.
Info: Susanna Moberg 0703-76 45 99, sannasvisstuga@gmail.com

16 april
Spel- och dansträff i Lygnareds gamla skola, kl 19.00. Bl a dansutlärning.
Info: Per eller Inger Johansson på 0322-18292

23 april
Spelmansstämma i Bokenäsets Bygdegård, Uddevalla. Kurs redan från fredagen.
Info: Bokenäsets ådra eller Helena Stark 0722-04 99 93

13 – 15 maj
Petter Dufvastämman Gunnebo
Info: Peter Pedersen, 0733-787055, peter.pedersen@hotmail.com

9 – 12 juni
Ransäterstämman
Info: www.ransatersstamman.se

3 juli
Spelmanstämma i Boda
Info: www.bodabygden.se

6 juli
Bingsjöstämman
Info: www.folkmusikenshus.se/bingsjo.

16 juli
Skarastämman i Fornbyn
Info: Ann-Katrin ”Olga” Hellner 0706-77 90 44, olga.hellner@gmail.com

23 juli
Work-shop och konsert på Galleri 2 Åar, Borgunda med Eva Tjörnebo & Viskompaniet. Lek & Låt med Rim och Ramsor - för barn och vuxna med dramapedagog Marita Sonestedt. Slängpolskekurs 22 och 23 juli med Jenny Franke.
Info: Galleri2åar - facebook, 0708-31 03 52

25-31 juli
Sjövikskursen. Se info på annan plats i VS.

25-31 juli
Korröfestivalen.Info: www.korrofestivalen.se

31 juli
Spelmansträff i Balteryd, Tibro.
Info: Anders Brissman, 072-528 91 28. anders.brissman@telia.com

2-8 augusti (prel datum)
Uddevalla Folkmusikfestival
Info: Lotta Johansson, Bohusläns spelmansförbund 0522-20114, lottastrand@live.se

6 augusti
Spelmansstämma i Odensåker.
Info: Helena Ambertsson 0708-18 74 28.

12-14 augusti
Ornungastämman
Info: Jenny Gustavsson 0733-77 03 68
Sabina Henriksson 0705-43 40 51

16 augusti
Presstopp för Väsgötaspelmannen Nr 3

27 augusti
Spelmansstämma i Borås
Info: www.borasspelman.se/

Vi i Redaktionen

tackar för det förtroende vi fick vid årsmötet 2015, och ser fram mot nästa vända med fyra förhoppningsvis spännande nummer. Vi tar tacksamt emot synpunkter, förslag, idéer, och inte minst artiklar och foton att ha med i tidningen. Allt kan sannolikt inte publiceras bl a av platsbrist, men ta i god tid kontakt med någon i redaktionen så kan vi diskutera utformningar mm.

God fortsättning på 2016!

Michael Eriksson

Ann-Katrin Olga Hellner

Lars Persgren

Anders Schönborg

Anders Brissman

Billy Lätt

Kristin Svensson

Susanne Lind

Sanna Marcus Svalfeldt
Layout t o m Nr 3 2015

Ola Wirtberg
Layout fr o m Nr 4 2015.

Returadress: Västergötlands Spelmansförbund, c/o Anders Brissman, Västra Långgatan 93 B, 543 33 TIBRO